

dr. Polona Pičman Štefančič

e-demokracija

Ljubljana 2008

VSEBINA

PREDGOVOR	9
UVOD	15
1. KONCEPTUALNA IZHODIŠČA E-DEMOKRACIJE	19
1.1 E-demokracija kot hibrid	21
1.2 Cilji e-demokratske institucionalizacije	23
1.3 Pravo kot integralna vez e-demokracije	26
1.4 Izzivi načrtovanja e-demokracije	28
2. DEMOKRATIČNE E-FORME IN E-ORODJA	31
2.1 Poti do e-demokracije: operacionalizacija in institucionalizacija	32
2.1.1 <i>Prizadevanja za e-demokracijo: Evropska unija in Slovenija</i>	32
2.1.2 <i>Operacionalizacija e-demokracije</i>	38
2.1.3 <i>E-forme: e-participacija kot srce e-demokracije</i>	42
2.2 E-tehnike in modeli e-orodij	48
2.2.1 <i>Sistematizacija: informacijske, komunikacijske in participativne e-tehnike</i>	53
2.2.2 <i>Oblike e-orodij</i>	59
2.2.2.1 <i>E-dostop do informacij</i>	59
2.2.2.2 <i>Orodja e-deliberacije</i>	62
2.2.2.2.1 <i>E-forum</i>	69
2.2.2.2.2 <i>E-posvetovanje</i>	71

2.2.2.3	<i>Orodja strukturirane in institucionalizirane so-udeležbe</i>	75
2.2.2.3.1	E-peticije	76
2.2.2.3.2	E-glasovanje: e-volitve in e-referendum	79
2.2.3	Izbor ustreznih e-orodij	89
2.3	Portal kot dejavnik e-demokracije	93
2.3.1	Informacijsko-storitveni portali: vlada, parlament in nevladna sfera kot mesta e-participacije	94
3.	INSTITUCIONALIZACIJA E-DEMOKRACIJE	97
3.1	E-demokracija in klasični forumi participacije	98
3.1.1	Parlament kot tradicionalna tarča interesnih skupin	99
3.1.1.1	<i>Modus operandi: zakonodajni postopek</i>	103
3.1.2	Vlada in civilna participacija v procesih sprejemanja političnih odločitev	110
3.1.2.1	<i>Odločevalski procesi pod okriljem izvršilne veje oblasti</i>	111
3.1.2.2	<i>Potenciali tehnološke nadgradnje delovanja izvršilne oblasti</i>	114
3.1.3	Institucionalizacija e-demokracije z vidika sodelovanja v nadnacionalni strukturi	121
3.1.3.1	<i>E-demokratski potenciali nadnacionalnih struktur</i>	124
3.1.3.2	<i>Institucionalizacija e-demokratskih orodij v pogledu sistemske ureditve Evropske unije</i>	126
3.1.4	Lobiranje in internet	130
3.1.4.1	<i>Civilni vplivi državljanov</i>	134
3.1.4.2	<i>Lobistični vplivi organizacij in korporacij</i>	135
3.2	Lokalne samoupravne skupnosti v digitalni dobi	137
3.2.1	Lokalne skupnosti na poti informacijske družbe	138
3.2.2	Vpeljava IKT v procese lokalne demokracije	141
3.2.3	Na poti krepitve lokalne samouprave: institucionalizacija e-demokracije	145

3.3	Korelacija med e-parlamentom, e-vlado, e-upravo in e-lokalno samoupravo	148
3.3.1	<i>Pomen uravnoveženega razvoja e-sfer</i>	150
3.3.2	<i>Ključna institucionalna nadgradnja</i>	152
4.	PRAVNI TEMELJI E-DEMOKRATIČNEGA RAZVOJA	157
4.1	Pravo kot vitalen gradnik demokratičnega značaja informacijske dobe	158
4.1.1	<i>Izhodišča delovanja civilne družbe</i>	160
4.1.2	<i>Temeljna demokratična načela mednarodne skupnosti</i> ...	163
4.1.3	<i>Novi pristopi k urejanju demokratičnih temeljev v informacijski dobi</i>	166
4.2	Področna pravna podlaga za informacijsko družbo	167
4.2.1	<i>Analitični pristopi k sistemski pravni ureditvi demokratične informacijske družbe</i>	168
4.2.1.1	<i>Regulacija telekomunikacijskega področja</i>	172
4.2.1.2	<i>Ureditev e-poslovanja</i>	173
4.2.1.3	<i>Informacijska zasebnost in varstvo osebnih podatkov</i>	176
4.2.1.4	<i>Varnost digitalnega prostora</i>	183
4.2.2	<i>Druga področja, vezana na informacijsko okolje</i>	186
4.3	Pravni elementi e-demokratičnih form	189
4.3.1	<i>Temeljna pravna izhodišča demokratičnega življenja in civilne participacije</i>	189
4.3.2	<i>Pravo kot garant e-demokratičnih pravic</i>	192
4.3.2.1	<i>Informacijske pravice</i>	194
4.3.2.2	<i>E-komunikacijske pravice</i>	206
4.3.2.3	<i>E-oblikovalske in (so)odločevalske pravice</i>	212
4.3.2.3.1	<i>Pravni okviri e-glasovanja in e-volitev</i>	218
4.4	Izzivi pravnega sistema informacijske dobe	226
4.4.1	<i>Pravna narava interneta</i>	227
4.4.2	<i>Veljavno pravo in sodna pristojnost</i>	229
4.4.3	<i>Hitre družbene spremembe – znanilec Durkheimove anomalije?</i>	234

5. ZAČRTANJE PRIPOROČIL	239
5.1 Pomen širokega razumevanja e-demokratske paradigme ..	240
5.2 Možnosti e-demokratske institucionalizacije	243
5.3 Pravna ureditev e-orodij kot ključ uspešnega razvoja e-demokracije	246
6 LITERATURA IN VIRI	249
6.1 Literatura	249
6.2 Viri	270